

KAN/1224/2012

28 § NOKIAN KAUPUNGIN LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

Kh 18.2.2013 § 76 Talousjohtaja Pasi Virtanen:

Valtiovarainministeriö on 22.11.2012 päivätyllä kirjeellä pyytänyt kuntien lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta.
./.
Lausuntopyyntö on liitteenä.

Kuntarakennelakiluonnos perusteluineen sekä lain esittely ja keskeiset ehdotukset löytyvät valtiovarainministeriön web-sivulta:
http://www.vm.fi/vm/fi/03_tiedotteet_ja_puheet/01_tiedotteet/20121115Kuntar/name.jsp

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista (ml. poikkeuspennoista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjauksien mukaisesti.

Nokian kaupunki on aikaisemmin käsitellyt kuntarakenneluudistusta mm. antamassaan lausunnossa kunnallishallinnon rakenne –työryhmän selvityksestä (kv 2.4.2012 § 23) sekä päättäessään, että Nokian kaupunki osallistuu Tampereen kaupunkiseudulla tehtävään seudun tulevaisuuden vaihtoehtoja käsittelevään selvitykseen (kv 10.12.2012 § 128). Kaupunginhallitus on lisäksi antanut 11.2.2013 lausunnon sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamisen selvitystyöryhmän kysymyksiin.

Kaupunginvaltuuston 2.4.2012 kunnallishallinnon rakenne – työryhmälle antaman lausunnon yhteenvetona voidaan pitää seuraavaa:

Nokian kaupunki haluaa jatkaa itsenäisenä kuntana yhteistyötä Tampereen seudun muiden kuntien kanssa seudun palvelujen ja kilpailukykyä edistämiseksi.

Päättäessään osallistua Tampereen kaupunkiseudulla tehtävään seudun tulevaisuuden vaihtoehtoja käsittelevään selvitykseen Nokian kaupunginvaltuusto linjasi asiasta yksimielisesti seuraavaa:
”Nokian kaupunki lähtee mukaan Tampereen seudun tulevaisuuden vaihtoehtojen selvittämiseen.

Selvitykseen osallistuminen ei kuitenkaan muuta Nokian kaupunginvaltuuston yksimielistä kantaa, että Nokian kaupunki pysyy itsenäisenä myös tulevaisuudessa.”

Edellä mainitun lisäksi Nokian kaupunki esittää lausuntonaan kuntarakenneluonnoksesta seuraavaa:

Kuntarakennelain tavoite korostaa asukkaiden itsehallinnon edellytysten vahvistamista sekä kunnan palvelujen järjestämisen ja rahoituksen ohella myös kunnan edellytyksiä vastata riittävästä omasta palvelutuotannosta on erittäin kannatettava. Nokian kaupunki Pirkanmaan toiseksi suurimpana kaupunkina, joka omaa vahvan talouden, terveen väestörakenteen sekä suuren työpaikkaomavaraisuuden, on esimerkki kunnasta, joka pystyy itsenäisesti vastaamaan asukkaidensa palvelujen järjestämisestä.

Selvitysvelvollisuus ja selvitysperusteet

Tampereen kaupunkiseutu tekee parhaillaan omaehtoista, lain edellytyksiä laajempaa selvitystä, joka selvittää yhtä suurella painoarvolla niin kuntaliitosten kuin yhteistyön tiivistämiseenkin pohjautuvan vaihtoehdon vaikutuksineen. Nokian kaupunginvaltuusto on päättänyt yksimielisesti osallistua tähän selvitykseen.

Kuntarakennelakiluonnoksen selvitysperustetta osoittavien kriteerit sen sijaan ovat pääosin keinotekoisia eivätkä kuvaa kuntarakenteen muutostarvetta.

Palveluiden edellyttämä väestöpohja vaihtelee huomattavasti eri kuntapalveluissa. Kuntalaisille on kuitenkin keskeistä saada tarvitsemansa palvelut mahdollisimman läheltä, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti toteutettuna sekä niin, että heillä on myös niihin vaikutusmahdollisuus. Tutkimusten mukaan nämä kriteerit toteutuvat parhaiten suunnilleen Nokian kaupungin kokoisissa yksiköissä.

Työpaikkaomavaraisuuden tai pendelöinnin määrät eivät muutu alueella vaikka kuntarajoja muutettaisiin. Lisäksi niidenkin selvitysvelvollisuutta edellyttävät kriteerirajat ovat keinotekoiset. Esimerkiksi Nokiassa työpaikkaomavaraisuus on lähes poikkeuksetta ollut yli 80 % ja kaupungissa sijaitsee huomattava osa Pirkanmaan merkittävimmistä ja isoimmista yrityksistä. Yhdyskuntarakenteessa Nokia kuuluu osittain kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteeseen, mutta se on silti selkeä oma kuntakokonaisuus, jotka myös sen asukkaat kokevat täysin omana kuntayksikkönään. Yhdyskuntarakenteen eheyttä edistävästä yhteisestä perusteista voidaan sopia Tampereen seutukunnassa tehdyn mallin mukaisesti myös ilman kuntarakenteiden muutoksia.

Sen sijaan kunnan taloudellinen tilanne on selkeä peruste arvioida kuntarakenteen muutostarvetta. Mikäli kunta ei pysty itse järjestä-

mään palveluja kuntalaisilleen taloudellisen kantokyvyn heikkouden vuoksi, on se selvä selvityisperuste. Nokian kaupunki on kehittänyt määrätietoisesti taloudellista asemaansa, ja se on tällä hetkellä muihin kuntiin verrattuna vahva taloudelliselta kantokyvyltään.

Kaiken kaikkiaan selvitysvelvollisuutta arvioitaessa tulisi muistaa kuntien perustuslain suojaama itsehallinnollinen asema.

Esityksen sisältämät määräajat ja menettelyt

Esityksen sisältämät määräajat eivät ole realistisia varsinkaan useamman kuin kahden kunnan selvityksissä kuulemis- ja päätöksentekoprosessit huomioiden.

Yhtäaikaiset, mutta silti erilliset sosiaali- ja terveystoimen palvelurakenneselvitys sekä valtiosuus uudistus, eivät mahdollista kuntarakennelakiluonnoksen ja sen seurausten selkeää arviointia varsinkaan suhteessa asukkaiden saamien palvelujen laatuun ja saatavuuteen.

Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Valtiolla ei tule olla oikeutta päättää kuntajaon muuttamisesta muuten kuin lakiluonnoksen mukaisesti koskien vain erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevia kuntia.

Yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä

Nykyisillä yhdistymisavustusten määrällä ei ole käytännön merkitystä varsinkaan suurilla kaupunkiseuduilla. Mikäli niitä myös tulevaisuudessa myönnetään, tulisi niiden käyttö säännellä tarkemmin yhdistymisten aiheuttamiin kustannuksiin, ja estää niiden käyttö esim. investointeihin, jotka eivät vastaa tulevaisuuden tarpeita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevan uudistuksen lähtökohta, peruspalveluiden vahvistaminen, on oikea. Yhdenvertaisilla, ennaltaehkäisevillä ja oikea-aikaisilla palveluilla voidaan vähentää raskaimman ja kalleimman hoidon sekä tuen tarvetta.

Samoin uudistuksen palvelutavoite (parantaa väestön yhdenvertaista pääsyä oikea-aikaisiin ja tarkoituksenmukaisiin palveluihin,

vahvistetaan palvelu- ja hoitopolkujen toimivuutta, vähennetään tarpeetonta päällekkäisyyttä sekä puretaan hallinnonalojen välisiä raja-aitoja) on erittäin kannatettava.

Sen sijaan hyvistä lähtökohdista ja tavoitteesta muodostetut esitetyt linjaukset eivät tue asukkaille tarjottavien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen laatua, kustannustehokkuutta tai vaikuttavuutta.

Esitetyt asukaslukumäärät eivät ole perusteltuja eivätkä tutkimus- tai kokemustietoon perustuvia. Pirkanmaan maakunnan toiseksi suurin kaupunki, noin 33.000 asukkaan Nokia, on tarjonnut useita erikoissairaanhoidon palveluja sekä ylläpitänyt mm. ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystyspalvelua, vaikka se ei täytä esitettyä 50.000 asukkaan asukaslukupohjaa. Nokian kaupunki on siis omalla toiminnallaan osoittanut, että se on vahva peruskunta, joka pystyy tuottamaan asukkailleen hyvän palvelurakenteen myös tulevaisuudessa.

Selvää on kuitenkin myös se, ettei esitetyllä 50.000-100.000 asukaslukupohjalla kyetä tuottamaan vaativimman erikoissairaanhoidon palveluita laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Mikäli valtio kuitenkin pakottaa muodostamaan Nokian kaupunkia suurempia sosiaali- ja terveystoimen kokonaisuuksia, tulisi niiden olla noin 400.000-500.000 asukas pohjaan perustuvia eli Pirkanmaalla maakunnallisia järjestelmiä. Maakuntatasolla järjestettäisiin pääosa erikoissairaanhoidon palveluista sekä suuren väestöpohjan edellyttämät sosiaalipalvelut. Vahvat peruskunnat, kuten Nokian kaupunki, järjestäisivät muut sosiaali- ja terveyspalvelut sekä tilaisivat tarvittavat vaativamman erityissairaanhoidon sekä laajan asukas pohjan edellyttämät sosiaalipalvelut maakuntatason toimijalta.

Uudistusta on viety eteenpäin aivan liian erikoissairaanhoidon painotteisesti ja varsinkin sosiaalipalvelut unohtaen.

Nokian kaupunki korostaa, että sosiaali- ja terveystoimen uudistamisen lähtökohtana tulee olla palvelukohtaisesti toimivat, laadukkaat, asiakaslähtöiset sekä kustannustehokkaat palvelujärjestelmät, eivät asioita yleistävät asukaslukuihin perustuvat hallintorakenteet.

Tj: Kh päättää esittää,

että kaupunginvaltuusto antaa Kuntarakennelakiluonnoksesta selostusosassa olevan lausunnon.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

./.

Lausuntopyyntö on liitteenä.

Kuntarakennelakiluonnos perusteluineen sekä lain esittely ja keskeiset ehdotukset löytyvät valtiovarainministeriön web-sivulta:
http://www.vm.fi/vm/fi/03_tiedotteet_ja_puheet/01_tiedotteet/20121115Kuntar/name.jsp

Kh: Kv päättää

antaa Kuntarakennelakiluonnoksesta selostusosassa olevan lausunnon.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Otteen pöytäkirjasta oikeaksi todistaa
Nokian kaupungin hallintokeskuksessa 5.3.2013

Arja Heinonsalmi, toimistos sihteeri